

התאמת מערכת החינוך למאה ה-21

הסרת חסמים להיערכות מערכת החינוך

ד"ר אלי איזנברג

עומר זליבנסקי

קרן דליה ואלי
הורביץ בע"מ



כנס אלי הורביץ
לכלכלה וחברה



המכון הישראלי
לדמוקרטיה

כישורי המאה ה-21:

הידע, המיומנויות והערכים הנדרשים לחינוך דור העתיד במאה ה-21

- ניהול מידע
- חשיבה ביקורתית
- יצירתיות וחדשנות
- יכולת פתרון בעיות
- עבודה בצוות
- תקשורת
- כישורים טכניים
- הכוונה עצמית
- למידה לאורך-החיים
- מודעות אתית
- מודעות תרבותית
- גמישות

חסמים להתאמת מערכת החינוך

• כישורים רכים

המיומנויות החברתיות והרגשיות, שהרובוטים והאוטומציה לא יכולים להחליף, תידרשנה במקצועות שיידרשו בעתיד, ולשכבת המנהיגים והמנהלים במשק ובחברה הישראלית.

חסמים להתאמת מערכת החינוך

• כישורים רכים

המיומנויות החברתיות והרגשיות, שהרובוטים והאוטומציה לא יכולים להחליף, תידרשנה במקצועות שיידרשו בעתיד, ולשכבת המנהיגים והמנהלים במשק ובחברה הישראלית.

יש לשנות את מבחני הבגרות ואת דרכי ההערכה והקבלה למוסדות להשכלה גבוהה, כך שיבדקו את כישורי המאה ה-21 של בוגרי מערכת החינוך.

חסמים להתאמת מערכת החינוך

• כישורי המורים ירודים בהשוואה בין-לאומית

בקרב המורים בישראל הציון הממוצע במבחן פיא"ק 270 לעומת 292 ב-OECD (שלישי מהסוף).

הציון הממוצע של המורה הישראלי גבוה מ-57% מכלל האוכלוסייה בישראל לעומת ממוצע 68% ב-OECD.

איכות מערכת החינוך אינה יכולה לעלות על איכות המורים בה
.(McKinsey, 2007)

חסמים להתאמת מערכת החינוך

- שיפור איכות המועמדים להוראה.
- העלאת השכר למורים מתחילים.
- שיפור מוסדות הכשרת המורים.
- שיפור השתלמויות המורים.
- מתן תמריצים להיווצרות ולתמיכה בקהילות מורים.

**איכות מערכת החינוך אינה יכולה לעלות על איכות המורים בה
(McKinsey, 2007).**

התאמת מערכת החינוך למאה ה-21

עמדות המורים בישראל:

- 95% מהמורים חושבים שתפקידם לאפשר חקירה עצמאית.
- 88% חושבים שתלמידים לומדים באופן המוצלח ביותר בעצמם.
- 91% סבורים שתהליכים של חשיבה והבנה עמוקה חשובים יותר מהשלמת מלוא חומר הלימוד.

בפועל במבחן הפיזה:

הסתברות כפולה לשימוש התלמידים באסטרטגיות מבוססות שינון
בהשוואה לשימוש באסטרטגיות מבוססות ניתוח.

התאמת מערכת החינוך למאה ה-21

פער גדול בין ההצהרות והרצון של המורים לבין הנעשה בפועל.
חייבים לתת אמון, לאפשר אוטונומיה ל"שטח", לסייע ולתמוך במנהלים
ובקהילות מורים להוביל ולהטמיע חדשנות פדגוגית.

רפורמות במערכת החינוך

מאז שנת 1993

נערכו 9 רפורמות

שביקשו להתאים את הפדגוגיה
במערכת החינוך לצרכי המאה ה-21
בממוצע רפורמה כל שנה וחצי

- מחר 98 (1998-1993)
- ועדת בן-פרץ ובגרות 2000 (1994)
- חוזר מנכ"ל כ' (1995)
- הרפורמה בהוראת הקריאה (2000)
- ועדת דוברת (2005)
- מדיניות "האופק הפדגוגי" (2009-2006)
- התכנית הלאומית להתאמת מערכת החינוך למאה ה-21 (2013-2009)
- רפורמת המעבר לניהול עצמי (2018-2010)
- רפורמת "ישראל עולה כיתה – עוברים ללמידה משמעותית" (2013-היום)

חסמים להתאמת מערכת החינוך

• חוסר יציבות

ריבוי רפורמות ותכיפותן אינם מאפשרים את מיצויין ומונעים ממערכת החינוך להתאים את עצמה ולהכין את בוגריה להתמודדות עם אתגרי המאה ה-21.

חסמים להתאמת מערכת החינוך

• חוסר יציבות

ריבוי רפורמות ותכיפותן אינם מאפשרים את מיצויין ומונעים ממערכת החינוך להתאים את עצמה ולהכין את בוגריה להתמודדות עם אתגרי המאה ה-21.

יש להקים **מועצה לאומית לחינוך** שתתווה מדיניות לטווח של 10-20 שנים קדימה, ותייצר מסגרת לשיתוף פעולה לשם כינון מדיניות אחידה של כלל הגורמים הקשורים במערכת

פיתוח ויישום מודל שיטתי לעדכון מתמיד של תכנית הלימודים

- מוצע לגבש מודל לעדכון מתמיד ושיטתי לפיתוח וליישום תכניות הלימודים.
- על התכניות לכלול את מלוא ההיבטים הנדרשים לפדגוגיה חדשנית המתאימה למאה ה-21:
- הכישורים הנדרשים, דרכי ההוראה והלמידה, ההצטיידות והסביבות הפזיות ללמידה התנסותית במעבדות ובסדנאות, דרכי ההיבחנות ההערכה והמשוב.
- יש להגדיר מראש את העיתוי והתדירות של עדכון תכניות הלימודים של כל מקצוע לימוד.

תודה על ההקשבה